

V diplomové práci jsem se pokusil stručně nastítnit hlavní přístupy ke skupinám společností. Pro české právní prostředí je klíčová úprava německého koncernového práva, která také byla použita jako výchozí podklad pro zavedení prvních institutů koncernového práva v obchodním zákoníku. Německá úprava však nebyla, do budoucna by ani být neměla, jediným inspiračním zdrojem pro další rozvoj tuzemského koncernového práva.

Již z poměrně krátké praxe účinnosti novely obchodního zákoníku č. 370/2000 Sb. je patrné, že důsledná aplikace těchto norem může být pro mnoho jejich adresátů poněkud problematická. Názory na to, co tyto problémy způsobuje, se různí. Lze se setkat s kritikou nedůsledné adaptace německých norem akciového zákona. V tomto duchu je zmiňován zejména široký okruh adresátů norem koncernového práva. Český zákonodárce totiž reguluje ustanoveními koncernového práva i ty ovládací vztahy, jichž se v postavení ovládané společnosti neúčastní jediná akciová společnost. V českém hospodářském životě jsou často zakládány řetězce společností s ručením omezeným, jejichž jednatelé jsou každoročně zatěžováni vypracováním zprávy o ovládacích vztazích. V konečném důsledku se povinnost vypracovat zprávu o ovládacích vztazích týká všech společností, které mají většinového společníka.

Je tedy zřejmé, že tato povinnost dopadá na většinu tuzemských společností s ručením omezeným. Kritizována, zejména s ohledem na zachování obchodního tajemství, je také široká publicita zprávy o ovládacích vztazích.

Úpravě smluvního koncernu je vytýkána nedostatečná atraktivita pro vůdce koncernu. Na jedné straně je patrné, že zákonodárce smluvní koncerny preferuje, zejména s ohledem na zprůhlednění vztahů uvnitř skupiny a vysoký standard ochrany ohrožených subjektů, který spočívá zejména ve vyrovnávání každé účetní ztráty. Na druhé straně však zákonodárce zároveň neposkytuje dostatečně motivující „protiplnění“. Nákladný a administrativně náročný proces uzavírání ovládací smlouvy spolu s širokými povinnostmi a odpovědností vůdce koncernu není například vyvážen výhodou jednotného zdaňování hospodářského výsledku celé skupiny.

Je nutné uvést, že i když německý model vyniká zejména svou legislativní propracovaností, tak se neobejde bez významné role judikatury při dotváření práva. Německé soudy tak projevily značnou dávku flexibility, když například definovaly znaky kvalifikovaného faktického koncernu a zároveň na něj aplikovaly povinnosti typické pro smluvní koncern. Úprava skupin společností je obsažena v obchodním zákoníku relativně nově a soudy tak zatím neměly příliš mnoho příležitostí instituty koncernového práva aplikovat a dále je rozvíjet.

Inspirace německým akciovým zákonem se, z perspektivy odmítnutého návrhu Deváté směrnice a současných tendencí v Evropské unii, může zdát jako poněkud nešťastná. Na druhé straně však německý koncept nesporně prokázal svou funkčnost a životaschopnost. Pro tento model také hovoří historicky silná tradice německého, ale zejména rakouského práva v našem právním prostředí.

Bude tedy nesporně zajímavé sledovat další vývoj koncernového práva v českém kontextu, avšak i vývoj harmonizačních opatření na evropské úrovni.